

КРИЛАТІ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

АРХИСТРАТИГ МИХАЇЛ

Покровитель Спілки Української Молоді

1963
ЖОВТЕНЬ
10

КРИЛАТИ

The Winged Ones —
Monthly magazine for Ukrainian Youth.

Les Ailés — revue
ukrainienne de jeunes

Los Alados — revista
de la juventud ucraniana

Die Geflügelten — ukrainische
Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редагус колегія
Головний редактор
Леонід Полтава

Адреса Редакції та Адміністрації:

„KRYLATI”

315 East, 10th St.
New York 9, N. Y. U. S. A.

Редакція застерігає право
скорочувати матеріали та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	\$ 0.50	\$ 5.-
Канада	\$ 0.50	\$ 5.-
Англія	0.2.3 ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. ф.	150.- б. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд. Америка	\$ 0.20	\$ 2.-

Printed in USA.

Автор обкладинки — д-р М. Кушнір

*Чому а молоді не читає
"Журнал Крилаті"*

"...З журналу може молодь багато довідатися, як сумівці живуть і працюють по цілому світі. Мені здається, що "Крилаті" відчиняють для мене двері до різних тем. Багато можна навчитися про Україну, про її людей і про нові події...

Я знаю, що як довго будуть друкувати цей журнал, так довго наша молодь буде містити Україну в своїх серцях і думках".

Ганя КОЦИНДА,
юначка

З ХРЕШЕННЯ — НА ЮНАЦЬКИЙ ЖУРНАЛ

На прийнятті у п-ва Головацьких, з нагоди хрещення маленького Юрчика (довершив о. Тимків у Лорейн, Огайо, США), гості, відгукнувшись на заклик пп. П. Волошинського і Д. Трипняка, зробили збірку; з неї 10 дол. передали на пресфонд "Крилатих", а також на інші фонди.

Дякуємо за підтримку журналу! Малому Юрчикові: рости на втіху Батькам і Матері-Україні!

КОРОЛІВСЬКИЙ ПОДАРУНОК

Вш. П. Василь Бицик із Гвелфу, Онтаріо (Канада) передав на пресовий фонд "Крилатих" через збірщика СУМ Канади, д. Бабіяка, чек на 100 доларів. Адміністрація і Редакція журналу сердечно дякує Жертводавцеві за реальну службу національній справі!

З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ — НА "КРИЛАТИ"

Бостон, Мас., США. — В домі СУМ-у друзі відзначили День народження члена Ради Виховників д. Володимира Оленяка. Приятелі обдарували його дарунками, в тому числі й готівкою в сумі 35 дол. В. Оленяк там же передав 15 дол. на закуп англomовної "Енциклопедії Українознавства" для бібліотеки СУМ у Бостоні, а 20 дол. — на пресфонд "Крилатих".

Дякуємо, Друже! Лише з почуттям ідеалізму ми зможемо виховати справжніх заступників у національній боротьбі!

ПЕРШІ З КРИЛАТИХ ВІДЛІТАЮТЬ!..

Як повідомляє д. Юрій Одлига з Австралії, Осередок СУМ ім. Володимира Великого в Окслей провів до військової школи друга Володимира Соколюка. На прийнятті, з ініціативи В. Пирого, на пресфонд "Крилатих" зібрано 4 фунти і 10 шіл. Дякуємо! Дорогий Володимире, пам'ятай, що Україні треба крилатих Соколюків!

КРИЛАТІ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

1963
ЖОВТЕНЬ
10

ЩЕ ЧАС КОРИСТУВАТИСЯ ЧАСОМ...

Кожний годинник, який ми бачимо, або чуємо — пригадає нам, що вже час поспішати на Богослуження, до школи, до потягу або кудинебудь. Але він повинен також пригадувати нам, що саме тепер, у цю хвилину прийшов час піднятися зі сну (не тільки зі сну тіла) і діяти, доки ще час.

Ми часто кажемо, коли якийсь обов'язок нас кличе: "Не маю часу!" Але ми свідомі того, що кажемо так, бо обов'язок, який перед нами, здається нам надто тяжким або вимагає забагато жертви. А часто вже вистачило б кілька слів розради, щоб нашому ближньому допомогти піднятися до нового початку, до нового життя.

Коли промине наш час і наша остання година, що нею завжди може бути наступна, — нас питатимуть так само наполегливо про це, чого ми не зробили, як і про добре й зле, що ми його зробили. Чи мусітимемо тоді відповісти, що ми прогавили вирішальне, що ми його не зробили, бо ми були ліниві й безсердечні, але що ми марно витрачали терпеливість, силу й час, щоб саме вбити цей час?

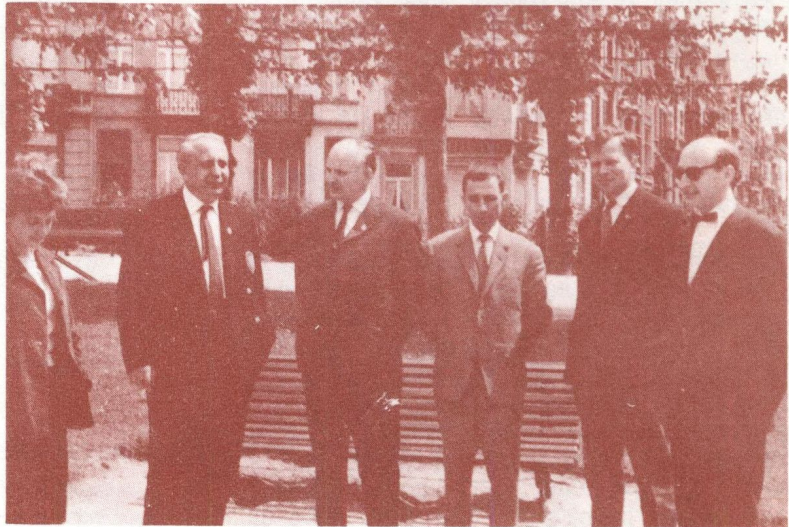
Ще час користуватися часом:

"Ніщо ще не втрачене, доки смерть десь там собі гуляє"... — каже французький поет Кльодель.

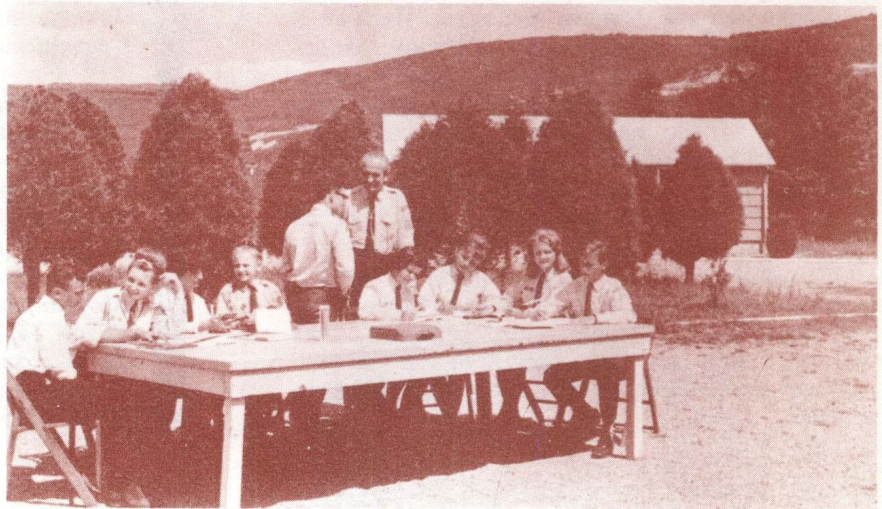
"Доки маємо ще час, всім робім добро" (Гал. 6. 10) — каже Апостол Павло.

Михайло КУШНІР

Після засідання Центральної Управи СУМ
в Європі.

Подруга Наталка Бандера — член КУ СУМ Канади, дд. Ярослав Деремєнда — заст. голови ЦУ СУМ і голова КУ СУМ Англії, Омелян Коваль — голова Центральної Управи Спільки, Григорій Ощипко — генеральний секретар ЦУ СУМ, Володимир Микула — член ЦУ СУМ Англії, Теофіл І. Кіс — член СУМ Бельгії.

Юні журналісти: Редакція журналу сумівців "Лісова пісня", на оселі СУМ біля Елленвілу, США. Стоять: керівник виховного табору, відомий актор Євген Курило, розмовляє з гол. редактором "Лісової пісні", юнаком Богданом Ласовським.

Я ХОЧУ...

Слова "я хочу" зустрічаємо майже на кожному кроці і серед малих дітей, і серед dorостаючої молоді, і серед дорослих людей та старих, які вже похилились над своєю могилою.

Людських хотінь чи бажань є так багато, що годі їх перелічити. Справа, однак, у тому, чи сповняються всі ті бажання. Хотіти щось можна не тільки від інших людей, але й від себе самого. Коли я щось бажаю від інших людей, то це може сповнитися, а може й не сповнитися. Це залежить від того, що я хочу та від кого я щось хочу.

Зовсім інша справа, коли я щось хочу від себе. Хочу одержати добре свідоцтво, хочу дістати стипендію, хочу прочитати якусь вартісну книжку, чи щось подібне корисне зробити. Якщо ми дійсно щось хочемо, тоді мобілізуємо всі свої духові сили, "беремо себе в руки" і так поперемо всіми своїми можливостями, що ми таки досягнемо того, чого хочемо.

Кожна людина обдарована великою силою. Річ очевидна, що не маю тут на увазі сили наших мускулів, а духову силу. Цю духову силу називаємо волею. Наш Сотворитель обдарував нас вільною волею. Це значить, що вона залежна тільки від нас самих, чи радше від розуму людини. Коли розум скаже, що річ, яку людина бажає досягнути, — добра, корисна та потрібна, тоді воля наставляється і на виконання чи досягнення тієї справи. Людина не раз долає важкі перешкоди, примушує себе на одного зрестися, не одного оминати, щоби досягнути поставлену мету.

Однак воля не у всіх людей однакова. Ось приклад: двох юнаків постановили відвідати музей та оглянути багато таких експонатів, які допоможуть їм краще сприймати шкільну науку. Обидва одержали від батьків потрібні гроші на вступ. Ідуть вони вулицею. Надворі спека. Над'їздить віз з морозивом, яке обидва люблять. Перший з них, маючи на увазі головну мету — музей, навіть не глянув у той бік, хоча теж радо з'їв би морозива. А другий завагався. Йому так хотілося морозива!.. Він не міг опертися і купив, видаючи на нього гроші, призначені на музей. Очевидно, до музею не міг піти, бо грошей не вистачило. Його воля була слаба і він не дотримався своєї постанови. Пішов, як дехто каже "за подувом вітру". Це пізніше відбилосся на його успіхах у школі.

Від волі людини дуже часто залежить і її власна доля, а також доля народу та держави, до яких належить. Від волі окремих людей залежить розвиток культури та цивілізації і свого народу, і людства взагалі.

Воля людини є незвичайно могутня сила, але її треба розвивати та гартувати. Ось від чого взято поздоровлення членів СУМ "Гартуйсь". Тільки люди з сильною волею стають у проводі народу та держави, чи навіть міжнародних та міждержавних установ. Тільки люди з сильною волею відкривають незнані краї, здобувають таємниці нашого світу, творять культуру та здобувають небуденні осяги у всіх ділянках людського життя і праці.

Нам, українцям, потрібно багато таких людей з невгнутою волею. Правду кажучи, у нас є такі люди, але їх треба більше. Згадаймо хоча б Т. Шевченка, Митр. Й. Сліпого та інших. "Я мучусь, але не каюсь", — казав Т. Шевченко — і не відступив. Воля Митрополита Й. Сліпого була сильнішою від мук та страждань у сибірській неволі, сильніша від самої смерті. Вона встояла навіть тоді, коли ворог обіцяв найвищі достоїнства...

Тому скажимо собі: Я хочу бути сильним, хочу мати незламну волю...

Володимир МАЦЬКІВ

Уривок із "ПОПЕЛУ ІМПЕРІЙ"

4-го жовтня 1891 р. народився поет Юрій Клен; відзначаємо його пам'ять цим чудовим уривком, що звучить як заповіт для молоді.

«Слава ж тобі, о людино, яка по потопі
Плинеш човнами по ще невідомих морях!
Предків не маєш? — тож будь тепер сам собі
[предок.
Люди забули легенди? — нову їм створи.
Втратили віру? — кресли на скрижалях їм
[Кредо.
Щезли герої? — меча тоді в руки бери.
Місто згоріло? — споруджуй же заново мури.
В кожній пригоді яви себе як Мономах.
Згинув варяг, але сам будь варягом, будь Рюрик,
Що викриває ніким ще не ходжений шлях.
Ралом залізним зорай цілину запахушу,
Засів розкрий золотистий. Обійми мої
Я розкриваю тобі — дикий степ мій і пуці,
Сину мій! Потом гарячим мене напої.

До нас ходіте усі, хто за правду
Не жалує життя оддати,
Ми приймемо то́го, мов брата рідно́го,
Хто правду любить, той наш брат.

Леся Українка

Ганна КУРИЛО
юначка

ПОЛКОВНИК ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ

Цього року ми відзначаємо 25-річчя смерти полк. Євгена Коновальця. Він народився 1891 р. в Зашкові, біля Львова. Як студент гімназії, він дуже любив допомагати вчитися іншим гімназістам.

Він організував Українських Січових Стрільців. Вони дуже відважно билися за український народ, а полк. Євген Коновалець ними керував. Він був згодом також творцем УВО та Організації Українських Націоналістів – оборонців прав України.

У 1938 році сталася трагічна смерть Полковника. Він був урочисто похований у Роттердамі, в Голляндії.

Справа полк. Євгена Коновальця лишилася в серцях українців і до нині.

Від Редакції: У наступному числі помістимо декілька відповідей сумівської молоді на запитання "Чим я хочу бути?" При цьому прохаємо читачів, членів Юного СУМ, писати відповіді на це запитання не довше як на половину сторінки та подавати свою адресу і вік.

ЦІКАВА АСТРОНОМІЯ **ВЕНЕРА** РЕГУЛЮЮЧИ АТМОСФЕРУ ВЕНЕРИ

Сучасні дослідження радіовипромінювання Венери показують, що її поверхня має дуже високу температуру, яка досягає кількох сотень градусів. Це робить неможливим існування там будь-якого життя. І все ж таки, на думку професора М. О. Козирева, на Венері може бути примітивне життя. Пояснюється це тим, що дуже висока температура Венери створюється її іоносферою, а не поверхнею планети. Між іншим, для перевірки справжнього термічного режиму цієї планети деякі вчені пропонують заселити її атмосферу за допомогою ракет земними водоростями. При сприятливих температурних умовах вони, швидко розмножуючись і розвиваючись за рахунок вуглекислоти, протягом кількох років перетворять атмосферу Венери.

"Бідність є тяжка річ. Часом вбиває в нас душу. А часом є тим північним вітром, що перетворює людей на героїв." Овідій

ЮВІЛЕЙ АПОСТОЛІВ СЛОВ'ЯН

Цього року минає 100-літній ювілей апостолів слов'ян святих Кирила і Методія. Родом з Македонії, вони прийшли до земель Київської Русі, у Крим, до Словаччини, Болгарії та ін. слов'янських країн, вивчили життя тих народів і створили єдине для всіх письмо-абетку, так звану "глаголицю", що нею спочатку друкувалися у нас усі церковні книги.

І до приходу св. Кирила і Методія Україна-Русь мала свою абетку. Про "дивні знаки та карби" русичів (тобто прапредків українців) згадував болгарський письменник Храбр в кінці 9-го віку, у своєму творі "Сказаніє о письменах слов'янських". Але те письмо не розвинулось, і тому дуже в пригоді стала абетка, створена св. Кирилом і Методієм на основі грецької абетки. Крім цього, святі брати Кирило і Методій ширили світло християнської науки і моралі на наших землях, проповідували слов'янською мовою. Коли німецькі проповідники поскаржилися за це на них у Рим, Папа Адріян II схвалив братів-апостолів і висвятив їх на єпископів.

З нагоди 1100-літнього ювілею відбулися в Канаді великі святкування, організовані словаками, спільно з українцями, болгарами, хорватами та словінцями.

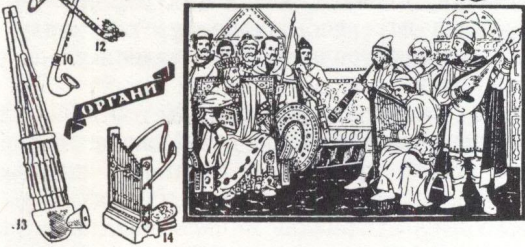
І. Стецюк

На відпочинково-виховному таборі ім. Є. Коновальця біля Елленвіл, США: командант д. Микола Кормелюк, підкомандант – подруга Алла Неприн та вояки табори.

В культурі українського народу музиці належить безперечно одно з перших місць. На сторожі своїх культурних прав український нарід поставив своє рідне слово, свою мову та пісню, що заховали в собі всі найтипівші ознаки культурної окремішності українського народу. Отже, в музиці ми маємо один з тих чинників, що допомагають утворенню своєї оригінальної культури. В розвитку українського народу музика грала велику роль; через пісню й музику доходимо до

розуміння його як нації.

Музика була його вірою, його життям, вона підтримувала його в тяжкі хвилини його існування, вона будила його думку і врешті, разом з письменством, вона спричинилася до його національного відродження.

Вбираючи в себе все, що заходуховних надбань, що заховує в собі український нарід. А надбаня ці були великі: з давних-давен український нарід утворив державний лад, збудувавши велику Київську державу (княжий період), вбрав у себе здобутки інших культурних народів (Византия), перетворивши їх за своїми оригінальними зразками, утворив великі культурні осередки, що несли полумя світла на північ.

Поруч з пісню український нарід не занедбував і музики інструментальної, що з'явилася в житті культурних народів дещо пізніше. Скажемо кілька слів про музичні інструменти українські.

По всьому просторі нашої землі знаходимо чимало інструментів, яких уживає наш нарід. Одні з них, як от кобза, бандура, ліра, були й є українськими національними інструментами. Вони найулюбленіші і тому найпоширеніші. Інші вживаються лише в окремих місцевостях України, ще інші, сказатиб, інструменти міжнародні, як скрипка, хоч і охоче вживаються нашим народом, хоч і любими їм, але не такі характеристичні для нього.

Почнемо з давних-давен.

ТИСЯЧ РОКІВ ТОМУ

В князівській палаті бенкет. Дружинники повернулися з походу й святкують перемогу. Ще свіжі враження з боїв, ще не вгамувалася герцями розбурхана кров. На поміст виходить співець. Він своєю пісню підбадьорював

ване в душі народу, музика повертає народові всі його переживання, настрої та думки в звуках. Все його власне життя розкривається перед ним в яскравих музичних формах, і може найкраща історія народу — це та, що написана звуками його пісень.

Музика є велична парость тих дружину підчас бою, а тепер буде „літи князю славу”, возвеличить побідою вкриті стяги. І Бою „не десять соколів на стадо лебедів пускав, но свої віщі персти на живії струни вскладав, вони же самі князям славу рокотали”.

Хорами залунали звуки одного з найпоширеніших тогочасних інструментів — арфи, вірного товариша мандрівних співаків середньовіччя.

Арфа належить до найстарших інструментів взагалі. Її форма, що протягом століть дуже змінилася, повстала очевидно з лука, стародавньої зброї людства. Вона походить з найдавніших часів людської культури. Знали її вже Асирійці (мал. 1) й Єгиптяни під назвою **тебуні** (мал. 2), слухали її старі Греки (**тригонон**, мал. 3) На північ принесли її Кельти — в III ст. перед Рожд. Христа з Балканського півострова, в Шотландії та Ірландії вигравали на ній барди — мандрівні співці-поети, а в Європі поширили вживання арфи **трубадури** та **мінезингери**. На Україну принесено її просто з Візантії.

Найуживанішими інструментами на наших землях в XI ст. були флейта, лютня, гусла та органи.

Флейта належала до дерев'яних дутих інструментів. Історичний розвиток її йшов рівнобіжно з розвитком людської культури від доісторичних часів. Вже тоді були знані різні пищалки з бамбуку або зв'язаних кісток, а класична старовина витворила вже досить складні інструменти — грець-

кий **авлос** (мал. 9) та римська **тибія** (мал. 10). Окрім Греків та Римлян пищалкові інструменти знали й Єгиптяни (флейта **мем**, мал. 8), Індуси (**алгоа**, мал. 11) Китайці (**льонг-тев-ті**, мал. 11) Японці (**шакугачі**). Найстаршими з цих інструментів були флейти, а саме **флейти поздовжні**. На Україні поширився складніший тип **флейти поперечної**, що була до нас занесена арабськими мандрівними купцями. В Європі цей

тип флейти поширився далеко пізніше, аж після хрестоносних походів.

Сполученням низки флейтових трубок повстали **органи**. Назва походить від латинського „органум”. Цією назвою первісно означали всі музичні інструменти. Думка про орган прийшла до нас органів однак є китайський **шенг** (мал. 13), що вже здавна мав 25 пищалок, сполучених в одній посудині, в яку механічно вганялося повітря. В II ст. перед Р. Хр. Ктесібій винайшов в Олександрії **органи на водяне тиснення** (в них повітря наганялося в міхи вод'яним пресом). Ці органи були дуже любимим інструментом у старих Римлян, а вже від них поширилися в Західній Європі. Коло 350 року по Різд. Христа їх усунули з практичного вжитку **органи повітряні** (портатив, мал. 14). Це вдосконалення приписується Візантії. Звідти вони попали й на Україну, де про них згадується в „Житті Теодосія Печерського”: „князь сідая і се вінди многіа іграюща пред ним: они гуселіна гласи іспущаюцим, і інемь музикайска гласящия ініе же органія...”

Гуляли, гуляли, гусла розривали, гули цимбали, бас ревів. Як вихор, легіні літали. Кружок дівчат, як мак, лелів.

О. Федькович

Гусла, згадані в цитаті (мал. 27) були вдосконалим типом малоазійського **псалтеріону** (мал. 40), користувалися успіхом у Греків, а від них поширилися у Візантії. Звідти їх принесено в XI ст. на Україну. Тут вживалося їх поруч з арфою для акомпаніменту при співі билин. Згодом на Україні гусла забулися, але в Московщині втрималися аж до XVII століття.

Другим струнним інструментом княжої доби була лютня, найваж-

зі сходу, де вперше сполучили низку пищалок (сиринкс) із дудами. Щоб замінити дух людських легенів механічним тисненням повітря, застосовано міхи. Так повстала пищалка з міхом, названа Арабами **арганум**. В Біблії подібний інструмент називається **угабг** (мал. 33). Справжнім прототипом ливший та найцікавіший інструмент в історії музики, а для нас важливий ще й тим, що був попередником бандури. І він походив з сходу. Очевидно, вперше він з'явився в Мезопотамії, де ним користувалися вже на 2500 років перед Р. Хр. Звідти він поширився по цілому світі, на схід в Індію (мал. 15) та Китай (мал. 16). Прямим попередником середньовічної лютні була **арабська лютня** („аль ут”, мал. 17). Араби назвали її королевою всіх інструментів. На Україну занесли лютню арабські купці вже в VIII ст.

„Труби трублять в Новім-граді, стоять стязі у Путивлі...” — княжа дружина лаштується в новий похід. До бою її кличуть **Сурми**. Вже в біблійні часи підбадьорював звук цього досить примітивного інструменту. Знали його й Єгиптяни, Греки витрубували на ній 1200 років перед Р. Хр. під мурами Трої (мал. 5), його звуки лунали над полчищами Олександра Великого, закликали до бою римські легіони. Від Римлян сурму пізнали Германці, а від них і інші народи Європи. Сурмачі всупереч середньовічним звичаям, користувалися особливими привілеями та займали вище становище. Українська назва цього інструменту походить від індуського **сурмай** (мал. 6), що від нього й формою українська **сурма** (мал. 7) мало що й ріжнилася.

(Закінчення буде)

Ненавидячи Московщину, як жандарма і поневолювача Європи, Леся Українка любила рідний український народ і шанувала інші народи та раси, які у її часи ще не здобули самостійности або людської пошани. Тому наша велика поетка виступала проти англійських колонізаторів, що поневолювали арабів, зокрема Єгипет. Вона писала:

...Гучно силу свою англічани
берегом Нілу несуть, щоб
Єгипет почув і тремтів.
Ледве пройшли, і замкнулася
тиша за ними,
наче в таємному храмі запона
важка.
Пальми поникли покірно
гілками сухими, смутними.

Траплялося, що в Єгипті деякі нечесні англійські купці навмисне давали пити горілку арабським дітям, щоб винищувати арабів, розкладати їх, тримати в п'яній нещасті і некультурності. Раз у Єгипті, де лікувалася наша поетка, стався такий випадок. Про це згадує сучасник Лесі Українки, Микола Охріменко:

Архистратиг Михаїл

То була страшна боротьба: боротьба творіння з Творцем, вищого ангела з Богом! Хто зможе змалювати оте жахливе змагання в небесних просторах, те сяйво блискавичних мечів двох, що стали ворожими, ополчень, — ангелів добрих, вірних Богу Вседержителю, і ангелів, що повстали проти Нього, спокушені злим ангелом, ім'я якому Денниця. А хто ж цей воїн в блискучих латах, в шоломі, з мечем в одній руці і коп'ям у другій, з білосніжними крилами, з зором владним, якого слухають вірні Богові лави ангелів? З яким вогневим натиском кидається він на зрадника і низвергає його з неба! Цей вождь ангельський — св. Архангел Михаїл.

Денниця, цей гордий ангел, що хотів бути сам як Бог, тепер назавжди є відлучений від Бога, що прибулизив його було до себе, що дав йому таке безмежне, невимовне блаженство, тепер повалений.

Відкинений, позбавлений назавжди слави, блаженства, спокою, скинутий в темряву, він, ставши князем цієї темряви, сіє на землі ту ворожнечу проти Бога, той спротив Його волі, що ними він мріяв потрясти все небо... Зрадник і неслухлянець — він запалюється новою злобою, новим лукавством, силкуючись непомітно знову вдертися до райських осель Божих, але уважні ангелів чини і їхній вождь Архистратиг Михаїл пильно чатують і не допускають зрадника до себе...

...Отже вся та боротьба, що її люди ведуть за вірність свою Богові, є тільки незначний відгомін тої невтихаючої велетенської боротьби, коли наступає Денниця, а невпинно цей наступ відбиває св. Архистратиг Михаїл.

«РІДНА ЦЕРКВА» Прот. Ф. Л.

"На землі, біля східців я побачив моїх приятелів Саїдку й Мухамеда. Вони бились і голосно лаялись, вириваючи шось один у одного. Я не зразу розібрав, що билися за третю пляшку. Мені стало ясно: двоє дорослих людей (європейців) споювали арабських хлопчаків... В цей момент на веранду вийшла Лариса Петрівна (таке справжнє ім'я нашої Лесі Українки) в супроводі моєї матері. Як передати, що сталося вслід за цим?! Мою добру Ларису Петрівну було не впізнати. Ніколи я не бачив її такою, ні до, ні після цього випадку. Хвора нога примусила її зіпертися на спинку крісла, але мені здалось, що зараз крісло полетить на голови цих двох брудних людей. Що вона їм говорила, що кричала, я не пригадую всього. Запам'яталась мені лише одна погроза. "Я постараюсь — говорила вона, — шоб через пресу... всі ваші знайомі узнали про вашу бридку поведінку, поведінку культурного дикуна..."

Леся Українка високо цінувала багатотисячну єгипетську культуру. У листі до матері писала: "Бачили ми великі піраміди і великого сфінкса — се справді шось єдине на цілім світі! Ніякі картини, фотографії і т. п. не можуть дати справжнього поняття про душу сих камінних істот. Особливо сфінкса — він має велику тисячолітню душу, він має живі очі, він немов бачить вічність... Не розчарував мене Єгипет, а ще більше причарував, і тепер тільки я зрозуміла його до кінця геніяльний хист, як побувала в Каїрському музею".

У поемі "Роберт Брюс" наша поетка оспівала героя Шотландії, що боровся за національну незалежність, проти англійських колонізаторів.

Багато з вас читали чудову повість "Дядькова Томова хатина" Бічер Стоу, у якій авторка виступає на оборону прав негрів. Читала той твір і Леся Українка. В одному з листів вона писала:

"Я сама в дитинстві плакала над тяжкою долею Тома і його друзів, і мені приємно, коли люди співчують цим знедоленим героям роману. Я люблю Бічер Стоу, цю благородну жінку, що сміливо виступила на захист негрів".

Але найбільше любила Леся Українка свою рідну Україну. Вона не бажала, шоб і далі український народ:

"Народ наш, мов дитя сліпее зроду,
Ніколи світа-сонця не видав,
За ворогів іде в огонь і в воду,
Катам своїм поводитирів оддав".

Вона виступила проти того, шоб нас і далі обдурювали та поневолювали москалі, поляки, австріяки і подібні, ті, що намагалися загарбувати інших. Боротьбі за Божі права українського народу і інших народів присвятила велика Леся Українка своє життя і геніяльні твори.

Лесь

Т. ШЕВЧЕНКО ПОЛЮВАВ НА ТИГРА

Дмитро Чуб – талановитий український письменник з Наддніпрянщини, автор спогадів з часів Другої світової війни "В лісах під Вязьмою", оповідання "На гадючому острові", кількох праць про Т. Шевченка; він також видатний організатор українського шкільництва в Австралії. Друкуємо уривок з його нової книги про Тараса Шевченка.

уже цікавим і майже невідомим фактом у житті Тараса Шевченка є його участь у полюванні на тигра в 1849-му році, коли він був на засланні. Це було над річкою Сир-Дарією, де наш поет саме перебував в укріпленні Раїм.

Ця місцевість, загарбана Росією, в ті часи була ще мало відомою, а сама річка була ніби кордоном: по той бік кочували киргизи-каракалпаки, найвойовничіше киргизьке плем'я, а по цей бік були розкинуті російські укріплення, а вздовж річки тяглися скрізь болота, порослі величезним, у шість метрів заввишки, очеретом, у непрохідних хашах якого знаходили притулок безліч різного водяного птаства, а також дикі кабани, тигри, гадюки тощо.

З цього Раїмського укріплення Шевченко не раз відпливав в експедицію до Аральського моря, яке було за 70 кілометрів. Для Шевченка це місце заслання було значно кращим за інші: за півтора року перебування в експедиції та в кріпості він написав кілька десятків поезій та намалював багато картин.

Але про цей період про життя Т. Шевченка збереглося тільки два спогади військовиків тієї залоги, звідки й довідуємося про обставини того життя.

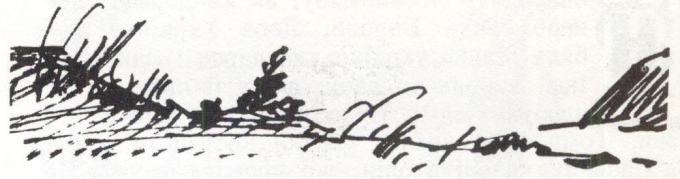
Та хоч ця місцевість була віддалена від баз постачання, і оточена неозорими сипучими пісками, з харчами там було для всієї залоги дуже добре. Солдати цілими командами ходили на полювання, набиваючи таку кількість диких кабанів, качок і фазанів, що цього було досить для харчування. А навесні яйця диких птахів привозили возами до укріплення.

Ольга ЛУБСЬКА

ЗАМІНЯЛА Б Я ...

Заміняла б я асфальтові дороги,
В райдузі світел чужі міста,
Водографі й замків колони
За хмаринку чебрецю з левади,
За один-єдиний на уста
Поцілунок вітру степового...
За волошок синь-жагу-печаль,
За грози вогнисто-голубий одчай...
За рушницю ремінь із його плеча.

Проте, як бачимо з спогадів, Шевченко не любив полювати і був лише один випадок, коли наш поет брав активну діяльність у полюванні на тигра.

Почалося з того, що один тигр почав учашати до стійбища мирних киргизів, що складалося приблизно з 40 невеликих возів з напнутими халабудами, що по-киргизькому звуться юламейки. І цей хижак майже кожної ночі забирав, то верблюда, то верблюденя, то вівцю. Киргизи кілька разів міняли місце, переїжджаючи далі від цієї небезпеки, але тигр знаходив їх і там. Зрештою він так знахабнів, що, не боячись людей, з'ївши верблюденя, спокійнісінько розлягався тут на нічліг. До речі киргизьке стійбище або табір розміщується завжди так, що їхні юламейки стоять колом, лишаючи посередині вільне місце для худоби.

Виспавшись на киргизькому подвір'ї, тигр ліниво потягувався і повільною ходою, ні на кого не дивлячись, ішов на день в очерети, а на ніч знову повертався до стійбища.

Та доки він брав верблюдів та овець, киргизи особливо не хвилювалися. Але скоро непроханий гість почав хапати дітей. Тільки було яке мале киргизеня у пізній час висуне свого носа, тигр зразу ж і схопить його. Цього було вже забагато, і киргизи зібрали раду, де вирішили забити знахабнілого гостя. Киргизи добре знайомі з пазурями і силою тигра, а тому запросили ще й сусідів. Оскільки влада забороняла їм тримати рушницю, то вони озброїлись списами, шаблями та луками. Засівши поза юламейками, вони чекали. Незабаром прийшов і тигр.

На команду керівників, всі вихопилися і посунули на здивованого страшного хижака. Тигр впростався, вигнув спину і чекав. Киргизи підступали ближче й ближче, наставивши поперед себе коло списів. Нарешті тигр скочив і почався бій, який закінчився тим, що тигр утік, правда, весь у ранах, але на місці бою залишилося вісім убитих тигром киргизів та ще з двадцять страшно покалічених, понівечених, з відірваними руками, перебитими ногами, пошматованими грудьми.

Двадцятеро з них були відвезені до укріплення на догляд військових лікарів, звідки небагато повернулося назад.

Боялися тигрів і солдати, бо зброя в ті часи була дуже недосконалою. Тим часом чотири козаки-мисливці з укріплення забили величезного дикого кабана. Тушу с'як-так витягли спільними силами з очеретів і кинули на березі, збираючись наступного дня вранці приїхати возом. Та до ранку половину двадцятипудового кабана хтось з'їв. На раді, що зібралася з цього приводу, вирішили залишити кабана на місці, спрямувавши на нього кілька укріплених рушниць.

ПОДУМАЙТЕ НАД ЦИМ...

Ось одно з газетних повідомлень (взяте з тижневика "Українська Думка" в Англії). Прочитайте його уважно:

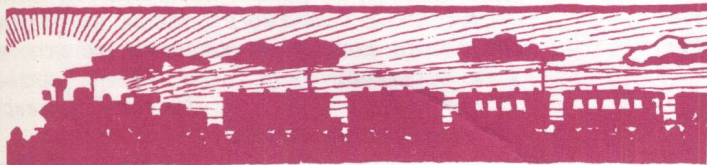
● Згідно зі статистичними даними, поданими Міжнароднім Конгресом Дорожньої Безпеки, який відбувався в Люксембурзі, на протязі минулого року в шести державах Європейської Спільноти наслідком дорожніх випадків згинуло 35.000 та було поранено 960.000 осіб. Конгрес займався розгляненням і введенням у життя тих міроприємств, які краще забезпечували б дорожній рух та зменшили б кількість дорожніх випадків.

Щотижня газети всього світу повідомляють про сотні й тисячі нещасливих випадків на шляхах. Скоро в дорозі буде гинути більше людей, як гинуло на війнах.

Чи не здається вам, майбутні інженери і конструктори, що справа транспорту і досі не розв'язана?

Висновок: треба вже тепер посилено працювати над винайденням нових засобів транспорту, що забезпечували б людині і змогу швидко пересуватись, і змогу щасливо прийти додому.

Юнак Р.

Так і зробили: на спеціальних підставках закріпили рушниці, а від кабана до курків рушниць протягли мотузки. Отже, як тільки звір зачепить мотузку, або смикне чи потягне кабана, то рушниці вистрелять. В цих прилаштуваннях, як бачимо з спогадів, Тарас Шевченко брав якнайактивнішу участь. Наступного ранку, коли прийшли, то всі рушниці були розряджені, а поблизу кабана побачили калюжі крові, а криваві сліди вели до пісаних горбів у глиб степу.

Зрозуміло, що когось було тяжко поранено. Проте тільки увечорі гурт сміливців зважився піти по слідах крові. Тигра знайшли неживим майже за кілометр від місця засідки, у ньому було шість куль. Шкура цього царя очеретів, не враховуючи хвоста, сягала чотирьох аршин, тобто два з половиною метра.

Правдоподібність цієї події бачимо й з того, що серед малюнків Шевченка знаходимо також і зображення тигра.

Дем. Чуб

СПОГАД З ТАБОРУ

Велика несподіванка була для мене і молодшого брата, коли тато сказав, що ми цього року ідемо до табору в Елленвіл (США). О 7-й годині рано, 20-го липня ми поїхали до автобусної станції, і там нетерпеливо чекали на автобус. До табору супроводив нас наш булавний. Їхали добре.

Коли приїхали до табору, там було переповнення. Нас помістили в тимчасовому приміщенні наніч. Наступного дня — перейшли ми на постійне мешкання. На тижні ми ходили на прогулянку, з командантом, на Санта-Пайнт. Нам треба було переходити через річку. Першим перейшов командант. Він мав велику палицю. За ним переходили всі ми... На вершині ми записали свої імена. І я, хоч дрижачи, написала своє ім'я в льодовій печері. Там, вгорі, ми з трудом ішли по снігу, оглядали печеру.

На другий день ми мали естафету. Текст прочитали перед Пам'ятником Героїв. Через кілька днів ми мали теренову гру. Треба було знайти листи. Першого листа ми не знайшли, але знайшли другий. Раптом зірвався вітер, почалася буря, пішов дощ. Третього листа ми не мали змоги й шукати, побігли до табору. Ми швидко передяглися в суху одягу, а черевики сушили два дні.

Кожного ранку нас будила трубка. Ми ішли на руханку і молитву. Після сніданку дехто з нас мав стійку. Потім порядкували в кімнатах. Опісля мали зайняття... Обід, пообідня тиша. Після купання в озері — мали підвечірок. В кінці — дозвілля, вечеря і молитва.

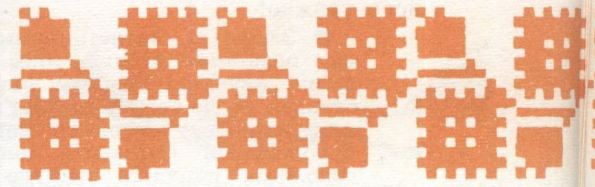
Ми і не зчулися, як вже треба було готуватися до від'їзду! Закінчили таборування забавою. У неділю, після Богослуження, з сумом попросилися з нашим табором.

Марія Радь (13 pp.)

Мурашки — хлібороби

В південно-західній частині Північної Америки живуть мурашки погономірмекс. Вони зніщують навколо свого гнізда всю рослинність за винятком колосівки або мурашкового рижу. Якщо цієї рослини навколо гнізда росте мало, тоді мурашки збирають насіння цього рижу на найближчих полях і сіють його навколо свого гнізда. Мурашки пильно доглядають свої посіви, регулярно їх прополують. Коли рослини дозрівають, мурашки їх зрізують, складають в снопи в окремому місці і там відділяють зерно від полови, яка викидається подальше від посівної ділянки. Якщо зерно рижу випадково потраплять під дощ, то, щоб вони не проросли і не зіпсувалися, мурашки вологе зерно просушують на сонці

ТВОРЧА МОЛ

САМОДІЯЛНИ

Фолклорна група українців у Сошо, Франція. Голова Осередку СУМ у Сошо – подруга Ольга Бойко (разом із сестрою Одаркою) відвідала нашу редакцію в Нью-Йорку і подарувала цю світлинку.

КОДУС ПОВІДОМЛЯЄ

Комісія Допомоги Українському Студентству повідомляє, що всі кандидати на допомогу в 1963-64 році повинні найдалі до 1-го листопада ц. р. звернутися листом на адресу:

KODUS
27 Rue des Bauves
Sarcelles (S. & O.)
France.

Кандидати на стипендію, (яку потім треба буде повернути) можуть бути українські студенти вищих і найвищих клас середніх шкіл; першенство мають студіюючі україністику.

Гурток мистецького слова

Нашим гуртком мистецького слова в Бінгтоні (США) керує актор і провідник СУМА, Євген Курило. До гуртка належать хлопці і дівчата, що мають охоту вчитися деклямувати.

Юнацтво вивчає вірші наших великих поетів і поетес. З тими віршами виступаємо на академіях сумівських злетах і здвигах. На трьох злетах ми дістали перше місце в мистецькому слові.

Ми також ставимо виставки, на Різдво. Вивчення віршів допомагає юнацтву вивчати нові слова і їх значення.

*Оксана Еліяшевська
юначка*

“Коли ми занадто рано
почасти працю, то ай
праці минає.”

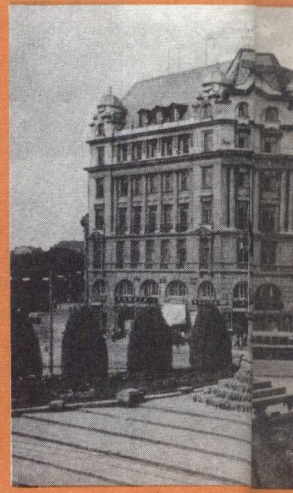
ЛЬВІВ – СТАРОДАВНЕ УКРАЇНСЬКЕ МІСТО

Залізничний вокзал

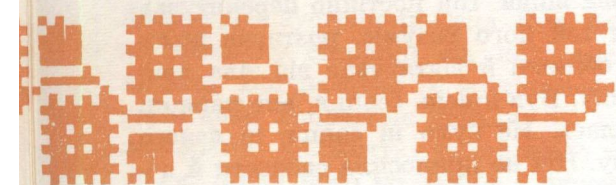

Університет ім. Івана Франка

Палац

ЮДЬ УКРАЇНИ

НІ ГУРТКИ

Самодіяльні гуртки у нашому Осередку

При нашому Осередку, ім. Василя Біласа в Бостоні, ми начисляємо приблизно десять самодіяльних гуртків. Один з найбільших – це наша мандолинова оркестра – понад тридцять членів. Проби маємо два рази в тиждень, а до підготовки до концерту то по три й чотири рази. Інші гуртки при нашому Осередку такі: фотографічний, вишивальний, танцювальний, спортовий, малярський, співочий і декляматорський.

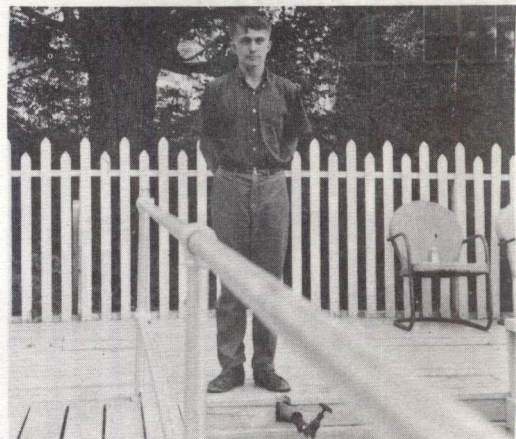
У майбутньому наші виховники почнуть з юнацтвом драматичний гурток, який, я думаю, буде цікавим для всіх. Хоч наш Осередок має лише понад шістдесят членів юного СУМА і не дуже давно організований, праця наша дуже скоро збільшиться.

Романна Франківська

Довго міркуємо, як роз-
найчастіше пора для
Квінтіліан

РАЇНСЬКЕ МІСТО (Сучасний вигляд)

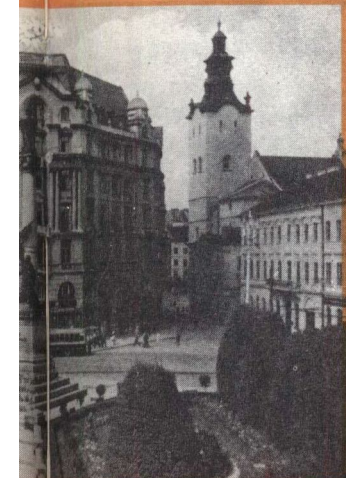
МАЙБУТНІЙ ІНЖЕНЕР-ВИНАХІДНИК

Разом із своїм братом, юнак Андрій Вовчук зробив вартісний винахід: він провів джерельну воду з малої височини до купального басейну (гумовим шлангом). Вода підіймається в басейн власним тиском. Завдяки цьому винаходу стала не потрібною електрична помпа. Наповнення цієї помпою басейну протягом трьох днів коштувало 50 доларів.

Микола СИНГАЇВСЬКИЙ УКРАЇНА

ДО ЛЕСІ

Є джерело у світу –
Вічно клекочуче, сяюче і глибинне.
Іду напиться.
Є у світі вулкан –
Вічно діючий, з вибухом полум'я правди.
Іду по вогонь.
І є з-поміж сяючих зір
Геніяльна, вселюдна зоря України.
Іду по світло!
Тому до Лесі
Сучасність моя і майбутність прямує!

Львова

Український театр

Музей етнографії

МОРЕ НАМ ПО КОЛІНА

6

Завтомату загаласували саксофони. Розмова продовжувалася, та дочути вже нічого не вдавалося. Під час коротких перерв, коли спадали платівки, Джан схопив ще кілька слів про корабель на морі і про човен.

— Чортова музика, галасує, як найнята... Але слухай, Деве! Ці гангстери задумують завтра ограбувати когось на вулиці Пирл. Бо тут що? Тут сама біднота мешкає. Ну, здобуде він тут пару сот долярів, а для справжнього гангстера це нічого. А там! Ти знаєш, що є на Пирл? Там різні магазини. Скарбів же там, скарбів! Там, може, хтось привіз золото з затопленого корабля й сховав у тих магазинах, то вони хочуть викрасти... А, може, пірати... — Пірати?!

— Ну, так, пірати! Знаєш, я скажу Пітерові, що ми завтра не прийдемо. Нехай самі попильнують. А ми скочимо на вулицю Пирл. Здобичею поділимося так: тобі половина, мені половина й тим хлопцям хай вже буде половина. — Як це половина? Хіба третина!

Джан подумав і погодився, що, дійсно, всім буде по третині. Потім почав шепотіти Девові у саме ухо, що оці гангстери вже домовилися. Один з них піде до інших гангстерів і дасть їм адресу на вулицю Пирл. Треба тільки прослідкувати, де оті інші гангстери, до яких цей менший повинен піти. Як будуть виходити, треба піти за меншим. І вже його не випускати. Бо це саме щастя в руки дасться. Тільки тримати.

**
*

Андрійко, якого всі величали конструктором, загикувався, бо переконував Петрика, що з війни на Далекому Сході може розпочатись загальна світова війна. Він постійно перепитував Петрика, чи той його розуміє, розтирав долонею піт по обличчю й відтягував від тіла прилиплу сорочку. Був кінець серпня, але парнота не припинялась. Не було ні сонця, ні ясного неба, ні вітру. Ніч не приносила свіжості й повітря було однаково млосне усю добу. Петрик також задихався і йому вже давно обридло слухати про війну. Тож він скористав з давно випробуваного неомильного засобу й запитав Андрійка, чи це часом не Крайслер стоїть там на дорозі? Андрійко відразу забув про війну, перестав загикуватись й повчальним тоном пояснив, що це не Крайслер, а самий звичайний Форд з 1953 року. При цьому він додав невідкличне своє зауваження, що Петрик повинен вже давно вивчити хоч головні самоходові марки, бо це навіть не випадає жити в Нью-Йорку і не знати таких самих звичайних справ. Це ж так просто. Треба тільки уважно послухати. І він почав чи не всоте пояснювати Петрикові головні різниці в автах.

Тепер Петрик міг подумати про важливіше, — як відмовитись від різних таткових доручень на суботу, щоб поїхати з сумівцями на прогулянку над якесь особливе озеро в лісах... „Ти не потребуєш крутити, досить натиснути такий гудзик...” — долітало до його свідомості щось з Андрійкового оповідання про авта.

Вулиці цілком спорожнілі, — люди поховались від спеки. Піт не висихав. Не хотілось рухатись і було прикро подумати про кімнату, де ще душніше. Та Андрійко, здавалося, не відчував спеки. Зупинившись перед виставою, він уважно розглядав ляльку що хитала головою, ворушила устами й пересувала ногами. Наполігся розповісти Петрикові, як це вона рухається, але Петрик рішуче відхилив цю пропозицію. Домовились, що вияснення зможе вислухати після завтра, коли разом підуть вартувати. На тому й розійшлися.

На розі Петрик ще раз обернувся і посміхнувся, побачивши, як Андрійко підскакує на хіднику, щоб зазирнути на ляльку зверху і як здивовано дивиться на нього з порогу крамниці продавець. Не менш здивовано дивилися на нього й два хлопчики, що перед тим бавились між автами, але увагу яких притягнули незвичні скоки Андрійка.

**

Проте й післязавтрього Андрійкові не вдавалося пояснити, як рухається лялька. Було зов-

сім не до того. Події все переплутали й нічого не існувало, поза нещастям, яке неочікувано спало на них усіх.

Повертаючись із слідкування за гангстерами, Джан і Дев зустрінули Сема. Сем, хоч був тільки незначно старший від них, але тримався з висока. Він називав їх жовтодзьобами й безперестанно поправляв яскраву — з слонами і жирафами — краватку та старанно зачісане волосся. Джан його не любив і одночасно дуже йому заздрив. Бо ж Сем постійно перебував у товаристві дорослих і, як про це оповідали хлопці притишеним голосом, часом навіть пив горілку...

Тепер була несподівана нагода показати себе:

— Гей, Семе, приходь через кілька днів до мене. Підемо, куди тільки забажаш!! Я плачу!

— Ти? — недовірливо протягнув Сем. — Ти? Ще трохи не доріс! Може за пару років, але не тепер.

— Ха — не доріс! Чувш, Деве? Не доріс! Якщо б йому сказати, то він тільки б ахнув, — а то „не доріс!”

— Мовчи, Джане — штовхнув у бік Девид.

Ця осторога зацікавила Сема більше, ніж усі попередні запевнення.

— Чому має мовчати? Нехай скаже! Все одно ніхто йому не повірить, — замалий це!

— А ти великий до неба, а дурний, як не треба! Думаєш — наймудріший у світі! А я завтра матиму повно грошей! Тобі на злість буду мати! І то завтра увечорі! Ми вислідили піратів — ні, гангстерів!

— Мовчи, Джане!

— А що з того, що вислідили? Може ви їх і вислідили, але, якщо тільки вони вас побачать, то тут вам і кінець. Я добре знаю їх! Думаєш, не знаю? Дивись, — і Сем витягнув з кишені кілька десятидолярових банкнотів, — бачив?

— Ох! — одночасно зідхнули хлопці.

Сем посміхнувся і ще раз ствердив, що він знає ці всі бандитські справи. Вислідити — це ще нічого, — тут треба досвід мати. От, якщо б він вислідив, то справа була б уже певна. Від нього ніякі злодюги не викрутяться. Автім, на таку справу треба багато людей, а не якихось двох недосвідчених хлопчиків...

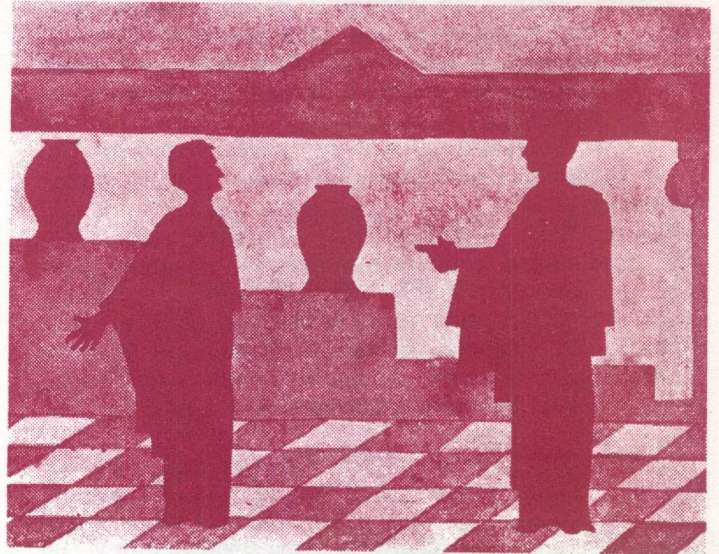
Джана це збентежило. Але Джанові випадало боронитись і він почав фантазувати. Насамперед їх не тільки два недосвідчені хлопці.

(далі буде)

ДИТЯЧА ОБРАЗОТВОРЧА СТУДІЯ

під керівництвом
мист. П. СИДОРЕНКА

1963

ЕПІЯШЕВСЬКА Христина — Ілюстрація до "Оргії"
Лесі Українки, сепія

БІЛАНЮК Т. — Ілюстрація до "Лісової пісні"
Лесі Українки, олівець

НА ОСТРОВІ МІЄН 5

Пригоди в Резолют-Бей

Для мене лист – від провідника експедиції!

Рука тремтить від страху і цікавості. Я нервово роздер конверта і читаю з радістю:

"Дорогий Ігоре,

Не треба винаймати літака. Чекай на одного з наших, що летять з півдня. "Бікрафт" прилетить сьогодні або завтра. "Оттер" можливо в понеділок. Тим часом почисли, скільки ще нашої бензини залишилось на летовищі.

Д-р Рутс, шеф експедиції."

Я зрадів чудовою вісткою і побіг шукати бочок з бензиною.

За гангаром все поле було встелене ними. Стояли довжелезні ряди бочок різного кольору: червоні – "Ессо", чорні – "БіЕй", жовті – "Шел". Крім марки бензину, на бочках були написи організацій, які купили ту бензину. Найбільше бензини мало канадське летунство; ті бочки були гарно впорядковані. Знайшов я бочки інших фірм, але нашої – хоч не шукай!..

Втомлений порпанням у глибокому снігу, повернувся в барак, щоб точніше довідатися, де шукати наші бочки. І довідався: наші бочки лежали зразу ж за ангаром, під велетенською купою снігу, по якій я вже кілька разів проходив!

Знаючи точне місце, я з запалом взявся до праці. Довгою палицею – "щупом" я намацував бочки під снігом. Потім виривав кілька дір, щоб перевірити, чи це дійсно наші. Обрахував ширину й довжину лінії бочок, порівняв з відкритою лінією кількість бочок, що відповідала б тим, закритим снігом – і з такими приблизними відомостями повернувся в барак на вечерю.

Про літака – жодної вістки. О дев'ятій, попрохавши в радіорубці оператора, аби повідомив про прибуття літака, пішов скупатися під душем:

3 хрестин – на "Крилаті"

21 липня в Лорейн (Огайо) о. Тимків хрестив маленького Юрчика Головацького, хресні батьки – П. Волошанський і п-а Маруся Сухарчук. Під час гостини, на заклик д. Д. Трипняка, гості склали 10 дол. на пресфонд "Крилатих", 7 дол. для "Гомону України". Спасибі жертводавцям, а Похресникові: рости, Юрчику, на шастя батькам і Україні!

Із зустрічі на пресфонд "Крилатих"

На товариській зустрічі з молодим подружжям із Канади, Теодором Боднаром і Єлисаветою Ольгою, що відбулася в залі дому ООЧСУ в Нью-Йорку, присутні (на заклик збірщика з місцевого Осередку СУМ, друга П. Прийми) зібрали 55 дол. Багато шастя на новому життєвому шляху! Усім жертводавцям – щира подяка за зрозуміння, що наша вільна преса потребує підтримки громадянства, особливо юнацька преса.

можливо останній раз цього літа бачу такі розкоші цивілізації. Відсвіжений чистою теплою водою, я заснув...

Розбудив мене гострий стукіт у двері.

– "Бікрафт" буде за годину! Прошу вставати!

– Дякую! Іду! – і я схопився з ліжка. Було по десятій вечора. Скоро я вже сидів на радіовежі і спостерігав усе, що діялось.

22:45 Центральний стандартний час:

Оператор намагається нав'язати радіозв'язок з "Бікрафтом".

– Ел пі кю, ел пі кю – Резолют-бей... Ел пі кю – Резолют-бей, ел пі кю... Чи ти мене чуєш, ел пі кю?..

Тиша. Відповіді на кличку нема.

Оператор повторює кілька разів – нічого.

Нетерплячись, радіооператор гукає в телефон до оператора відділу транспорту в долині, щоб зв'язався з літаком на інших хвилях... Через хвилину ми почули голос летуна з "Бікрафту", але летун не чув нас! Єдиним засобом зв'язку було наше поєднання – телефоном – з радіовисильнею відділу транспорту (наша вежа не могла міняти хвилю).

23:00.

Сонце, яке світило сильним жовтавим промінням з півночі, зайшло за далекі хмари. Через кілька хвилин, цілком несподівано, на летовище насунула стіна мряки, висоти до 800 стіп. Все біле, як у молоді: сніг білий, небо біле, мряка біла. Оператор на вежі спробував засвітити червоні лампи, що виводять летуна на розгонову доріжку. Світла не видно! Тоді він потелефонував до електростанції, щоб пустили струм на всю потужність. Телефон не відповідає... А літак вже ось-ось, над головою... Я побіг до електривні, попрохати механіків, щоб пустили найсильніший струм. Механіки гукнули, крізь рев моторів, що більшої сили дати не можуть. Помчав скорше до радіооператора. А літак вже кружляє над нами. Він має бензини заледве на дві години лету: замало, щоб летіти до будьякого іншого летовища! Мусить сісти або тут, на летовище, або ж на море...

Нарешті один з офіцерів летунства, що був на іншій вежі, запропонував негайно запалити побільше бензини, як це робили в Англії під час другої світової війни: тоді мряка злітає вгору від тепла, і летун бачить місце посадки. Якщо цього й не осягнемо, то пілот "Бікрафту" може зауважити дим або хвилювання мряки.

Два снігомобілі й два вантажні авта з бензиною помчали на кінець розгонової доріжки, щоб там запалити бензину. Хвилини проходять, як години, а мотор літака глухо реве над нами...

Летун зауважив, що мряка в означеному місці заворушилась, але "Бікрафт" прогрімтів десь на північ від стежки. За другим разом ми побачили, як великий чорний фантом промчав навскісь

і мало не зачепив радіовежі! Втретє темна тінь літака промчала над бараками.

А потім – тиша.

Нагло залунав по радіо голос пілота:

– Ел пі кю – до Резолют-бей! Бачу прогалину в мряці, яких 35 миль на північ від летовища. Попробую сісти на штур, бо бензини вже нестася.

– Дякую за позицію, ел пі кю, ми тебе уважно слухаєм.

Після довгої тиші:

– Ел пі кю до Резолют-бей: я вже приземлився! Все гаразд.

– Резолют-бей до Ел пі кю: будемо тебе шукати, коли мряка зникне. Підтримуй з нами зв'язок.

– Ел пі кю, робитиму це. Тим часом іду спати. Добраніч всім на базі.

Я полегшено зідхнув. Глянув на годинника: – третя ночі... Пішов і собі заснути...

У неділю, обідаючи, пізнав групу людей, між ними й радіооператора з вежі. Всі сиділи за столом і з цікавістю говорили про "Бічкаффт".

Один з них – чорнявий, кароокій, високий, у червоноквадратній вовняній сорочці (я його ще не бачив) продовжував оповідати:

– Посадивши "Бічкаффта", я витягнув спальний мішок і ліг у літаку спати. Нагло збудив мене стукіт у двері. Здивований, я подумав, що то ведмідь добивається до мене в гості, щоб повечеряти... Вхопив рушницю... Глянь у віконце – а коло мого літака стоїть менший, "Бівер"! "Ведмедем" виявився наш Іван: він привіз мені 45 галонів бензини, щоб я долетів сюди. І ось ми тут.

Ще довго сиділи наші пілоти і розповідали про пригоди, особливо з ведмедями. Один пілот гелікоптера розповідав про своє улюблене заняття: дробити ведмедів. Бувало, летить низько над водою, а білий північний ведмідь його зауважить, стрибне з крижини у воду – і ну наздоганяти!.. Король арктики, розлючений гуркотом мотору, не дивиться, куди пливе чи біжить по снігу, поблискує зубами, а лапами сягає в повітря. Отак біжить ведмедисько по кризі, аж раптом – шубовсть у воду...

(далі буде)

ЧОМУ Я ПРИБУЛА НА ВИШКІЛЬНИЙ ТАБІР?

Я прибула на вишкільний табір, бо я хочу стати виховницею. Як я здам іспити на кінець двох тижнів, то поїду додому і буду впорядницею. Я дістану рій малих дітей і буду вчити їх про Україну. Ми зможемо створити гурток дівчат, що будуть вишивати, а також гурток відбиванки.

Взимі, на Різдво, я піду з ними колядувати на наш сумівський новий дім.

На друге літо я хочу приїхати на табір і тут бути впорядницею, і після того залишитися знову на вишкільний табір. І так поволі я стану виховницею.

Анна ФЕРКУНЯК
юначка на Оселі СУМ
у Елленвіл.

Чи відомо вам, що

...так звана «тверда» вода до пиття, яка має в собі багато кальцію і галієвих солей, є, за твердженнями британських, японських та американських лікарів, особливо здоровою водою, бо охороняє людське тіло від захворювання серця і кровоносних судин.

...новозбудований у Франції електричний локомотив розвинув рекордну швидкість 220 кілометрів на годину. Як показали досвіди, ця швидкість не зашкодила ні рейкам, ані електричним дротам.

...впродовж 1961-го року пожежі в ЗДА спричинили смерть 11.700 осіб та принесли матеріальні шкоди на загальну суму півтора мільярда доларів.

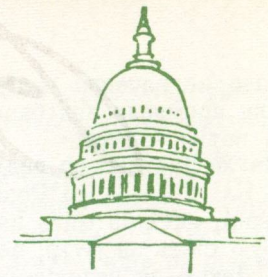
...у Брюсселі виставлено на продаж одну з найневідоміших і найбільших колекцій поштових значків, зібрану французько-швайцарським тютюновим маґнатом Буррусом. Її вартість становить приблизно 4 мільйони фунтів.

...артезіанські криниці беруть свою назву від французької місцевості Артоїз, де вони вперше були практиковані. Така криниця являє собою отвір, просвердлений у гірських породах, часто на велику глибину, через який ґрунтові води самочинно піднімаються на поверхню землі.

(“У. Д.”)

Сьогодні наші грають.

● **УКРАЇНА.** — В Українській ССР є нині 40.000 загальноосвітніх шкіл, у яких навчається 7 мільйонів 300 тисяч учнів; з них 3 з половиною мільйони учнів — у середніх школах (типу гімназії чи "гай-скули"). У кожній школі учні мусять вивчати московську мову, а в сотнях шкіл всі лекції читають виключно по-московському, щоб зрусифікувати дітей і молодь. Середніх шкіл в Україні є тепер 456.000. У вищих школах розпочали навчання понад півмільйона студентів. Велика кількість, але даремно Москва вихваляється, що в ССРСР добре поставлене шкільництво: тільки 12 осіб з 1000 населення поневоленої України вчаться у вищих школах. Крім науки, учні й студенти змушені працювати на різних "пунтах" та "ділянках", за що їм окупаційна влада нічого не платить.

● **УКРАЇНЦІ ЗА КОРДОНОМ.** — Український учений, проф. коломбійського університету Ігор Шевченко, у складі американської експедиції вивчав історію монастиря св. Катерини на горі Синай (збудований у 6 ст. по Христі у Візантії). Там є понад 8.000 цінних рукописів. Проф. І. Шевченко знайшов там список пожертв українських гетьманів на цей славетний монастир.

● Тринадцятирічна Галя Оксана Брик здобула перше місце на конкурсі голландської радіокорпорації АВРО за оповідання під назвою "дорогоцінний мідяловий торт". Оповідання передавали по радіо в Голландії.

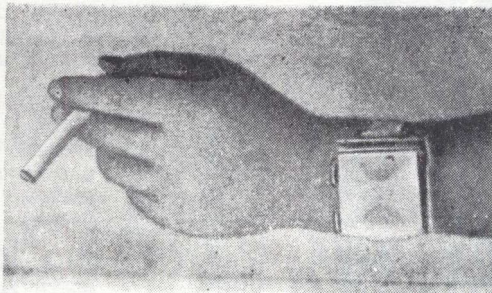
● На власних площах відбулися у США сумівські Здвиги: у Елленвіл і Клівленді, під гаслом "Борись та добивайся Батьківщини" (за Л. Українкою), з відзначенням також роковин смерті полк. Є. Коновальця та 1933-го року. Взяли участь понад 10.000 осіб. У Німеччині відбувся 10-ий Крайовий З'їзд СУМ, а в Канаді — з нагоди 15-річчя СУМ у тій країні.

● Комітет Українців Канади, під головуванням Впр. о. д-ра Кушніра, видає англійською мовою "Антологію української поезії" — і тим вшановує пам'ять Т. Шевченка з нагоди 150-річчя його народження. Сподіваємось, що після встановлення пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні у США також вийдуть подібні важливі праці.

● Група українських пластунів брала участь у світовому "Джемборі", що цього року відбувалося у Греції. Українці роздавали відповідну літературу про поневолену Україну.

● Першу премію між тисячкою конкурсантів у грі на акордеоні, що його проведено в Аргентині, здобув 19-літній українець Юліан Левицький. Він бере участь у славних аргентинських оркестрах, а недавно відбув подорож до Мексики, де виступав у радіо і телевізії. Він виконує на акордеоні всі роди музики, включно з такими класиками як Бах, Хачатурян, Монті, Сарасате та ін.

● Українська кіноспілка в Австралії випустила, під патронатом СУОА, кольоровий звуковий фільм "Українці в Австралії" — до 15-річчя поселення наших земляків у тій країні.

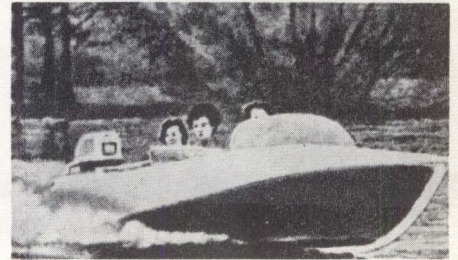
● Відомо, що японська промисловість веде перед у виробництві електронних приладів, у тому числі і транзисторних радіоприймачів. На фото показано новий приймач такого типу «Мікронік Рабі», що одягається на руку як годинник. Він має цілком сучасну супергетеродінну схему і працює на 7 транзисторах. Радіоприймач живиться від двох маленьких ртутних батарейок, вмонтованих в його корпус, і веде такий прийом, як і звичайні транзисторні приймачі.

Чим ми пишемо

ГРАФІТ по-грецькому означає «писати». Перші олівці з графіту писали погано, вони були дуже крихкі і коштували дорого, бо виготовлялися вручну.

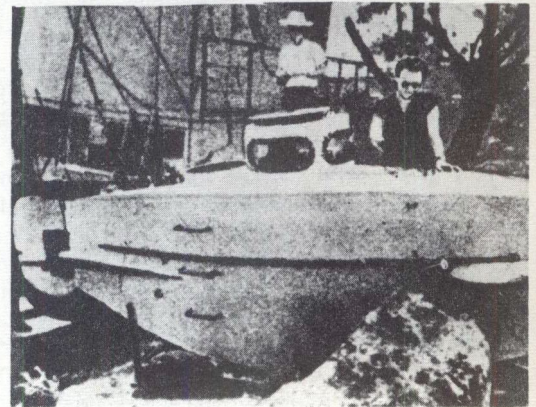
Перша механізована олівців була створена в Німеччині Каспаром берівським. Фабриці олівців незабаром стали відомі всьому світові.

● **АНГЛІЯ.** — Інженери сконструювали складний перевізний човен на четверо осіб. Цей човен можна везти автотранспортом, як шматки бляхи. Щоб його скласти і попливти, треба лише 8 хвилин.

● **США.** — Тут зробили електронну машину, яка не лише записує психічний стан людини, а й аналізує його швидше, ніж це спроможний зробити лікар. Машину будуть використовувати для лікування психічно хворих.

● Молодий американець з Маямі, штат Флориди, сам збудував маленький підводний човен на одну особу. Човен може опускатися на досить великі глибини, щоб досліджувати океанське дно.

Виставка **ОБРАЗІВ** ЕДВАРДА КОЗАКА

Гантер - серпень 1963

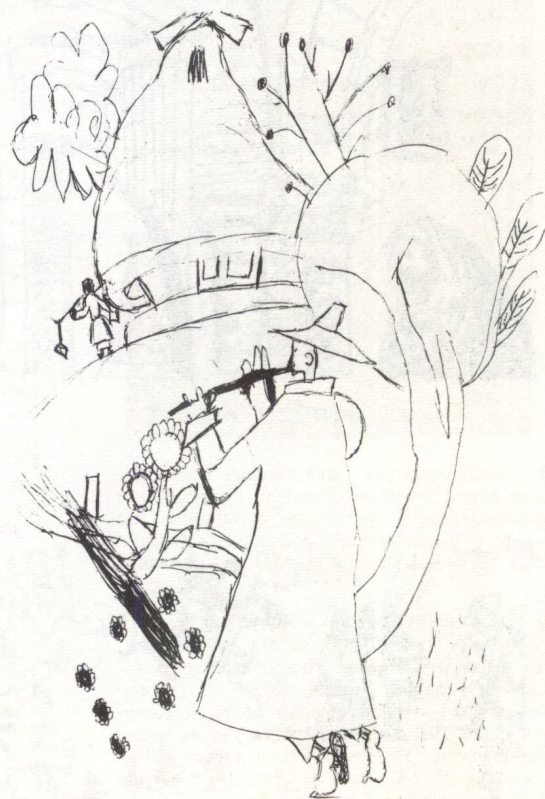

З великим успіхом відбулася виставка картин надзвичайно талановитого і своєрідного маляра Едварда Козака (ЕКО). Мистець народився у 1902 р. в селі Гирне, Зах. Україна. Освіту закінчив у Відні, в Австрії. Був в Українських Січових Стрільцях, яких так чудово відтворює на картинах. Е. Козак найвидатніший український маляр-гуморист і сатирик, видавець журналу "Лис Микита". За рисункові кінофільми "Музичні історії", "Мітологія" та ін. одержав нагороду Американської організації вчителів.

Е. Козак любить українську природу, українську людину, і ця любов відчувається навіть у тих творах, у яких мистець критикує якісь негативні риси нашої вдачі. Його модернізм тісно поєднується з глибоким відчуттям українського духу й традиції.

На наше прохання, Маєстро дав свій підпис – для юних збирачів автографів:

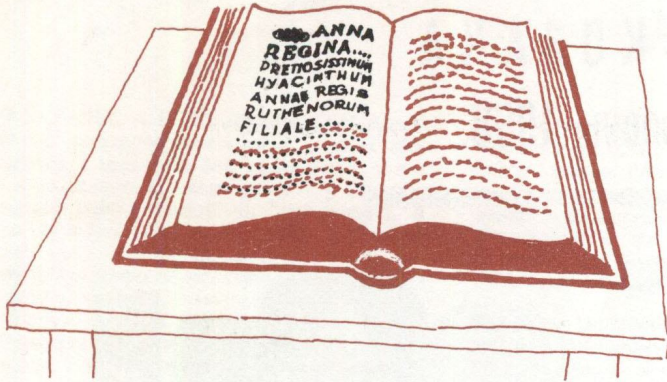
Юний сумівець Мирон Футала – захоплений виставкою, на якій він побував з батьками. Ось як він по-своєму "перемалював" одну з картин Едварда Козака:

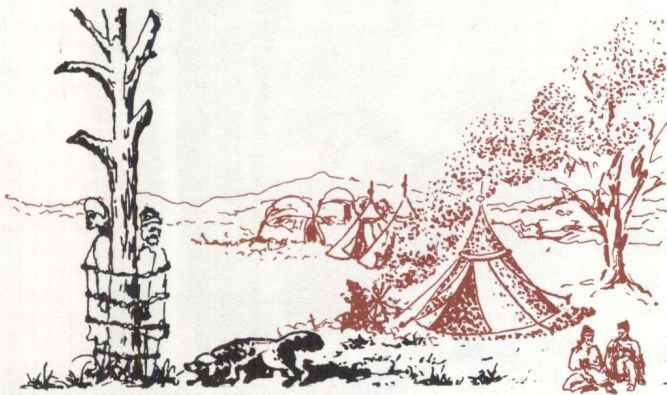
АННА ЯРОСЛАВНА

9

Ілюстрації
Д-ра Антона Вариводи

Про добрість і щедрість високопобожної вдови по королеві Генріхові I-му Анни рознеслася вістка по всіх французьких графствах. У той час, як Анна широко молилася у нею ж збудованій церкві в Санліс, французький історик Сюже писав у літопису: — "Анна Київська збудувала абатство святого Вінкентія, як вияв своєї побожності, а в Сен-Дені залишила прецінний гіякит доньки короля русичів"...

Тим часом один з наслідників графа де-Валюа із своїм слугою, посланий Анною кілька років тому з листами в Кизів, тяжко мучилися в азійському полоні. Ще далеко від Київ, їх обох, знесилених далекою дорогою, захопила банда азійських кочовиків, які вже тоді почали проникати в Україну із Сходу.

Анна немов відчувала їх муки, як і відчувала, що її батько Ярослав Мудрий уже не живе; вона широко молилася у монастирі та прохала Діву Марію заступитися за всіх християн.

І сталося чудо: Мати Божа вислухала ширі молитви Анни! Княжі українці-воїни серед темної ночі напали і розбили татарський загін. Які ж вони були щасливі, наслідник де-Валюа із слугою, коли опинилися на волі! — Ведіть нас до князя в Київ, ми — посланці від Анни-королеви!

(далі буде)

КОРОЛЕВА ФРАНЦІЇ

Молода українка в Нью-Йорку забажала купити глобус. Вона побачила, що на тому глобусі не позначено нашої Батьківщини, України, і відмовилась купити. На її листовне звернення до фірми — надійшла відповідь, тут помішена. Фірма пояснює, що вона притримується вказівки державного департаменту, тобто уряду Сполучених Штатів, що Україна і Білорусь — це складові частини Советського Союзу і... тому немає на глобусі назв цих країн!

На світі є понад 50 млн. українців. З них понад 40 млн. живуть на території України, яку загарбала червона Росія в 1920 році, і яку Москва назвала "Українська ССР".

Хто ж може заперечувати існування українського народу і чого таке заперечення існує?..

CABLE ADDRESS: REPLOGLE, CHICAGO
BENTLEY'S ALL CODES

REPLOGLE GLOBES, INC.

1901 NORTH NARRAGANSETT AVE. - CHICAGO 39, ILLINOIS, U. S. A. - PHONE NATIONAL 2-5500

July 29, 1963

Miss Sonia ~~~~~

Please excuse our delay in answering your letter of July 16 in which you question the way the Ukraine boundaries are shown on our 12 inch globe.

You, of course, are aware there are many areas in dispute throughout the world. It is necessary for us as map makers to have a guide for such areas, and we use as a guide decisions of our own Department of State.

In connection with Ukraine boundaries we refer you to Geographic Report no. 2 of March 7, 1962, issued by The Geographer, United States Department of State:

"Although Byelorussia and Ukraine have status as members of the United Nations, they are recognized by the United States as constituent parts of the Soviet Union."

In regard to the nomenclature we refer you to Gazetteer no. 42, the official standard names approved by the U. S. Board on Geographic Names prepared in the Office of Geography, Department of the Interior, Washington, D. C. which lists all Russian spellings as officially approved spellings.

The above is not to be construed that we are in sympathy with the situation in regard to the Ukraine, but only to let you know the reasons Ukraine is so shown on our globe. We are sure you and your Countrymen appreciate this.

If you have any further questions about this matter, please feel free to write us.

Yours very truly,

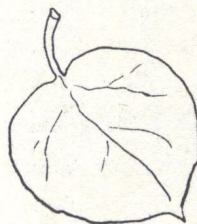
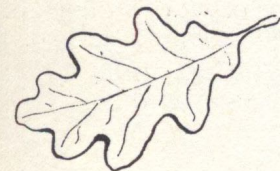
REPLOGLE GLOBES, INC.

W. M. Soberg

LYRIC RECORD HOLDERS
E-Z SERV BED TRAYS

(Mrs.) D. M. Soberg

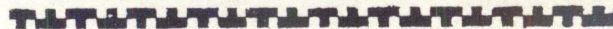
Ми повинні писати відповідні листи з запитаннями, вимогами і з поясненнями про Україну і до Білого Дому у Вашингтоні (де скоро стоятиме пам'ятник Тарасові Шевченкові), і до фірм, що продукують глобуси та мапи, нехтуючи нашою Україною.

Допомагати рідній Україні всюди — це наш святий обов'язок, боротися проти будь-яких проявів колоніалізму — наше святе завдання!

Л. П.

Всеамериканська організація Пань при Т-ві Американських Католицьких Ветеранів, обрала на своїй недавній конвенції в Маямі, Флорида, Українку п-ню Марію Смарш, парохіянку церкви Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії й голову Клубу Матерей при парохіяльній школі у Гем-тремку, Миш. — „Католицькою Жінкою Року“ ЗДА.

О С І Н Ї

В кошлатих хмарах
тане просинь,
Виходить осінь вже з імлі...
Не йди! Ще серце
літа просить,
Ще й квіти всі не одцвіли.

Легенький вітер
знявся раптом,
В нім запах меду і вина...
Вже на тополі
жовтим клаптем
Пробилась перша сивина.

Ще всюди молодість і сила,
Проміння спогадів, думок...
Та вже імла осіння вкрила
Людей, і квіти і садок...

І чутно холод в далі сірій...
Коротшас марніє день,
І відлітають птиці в ірій
На крилах жалібних пісень.

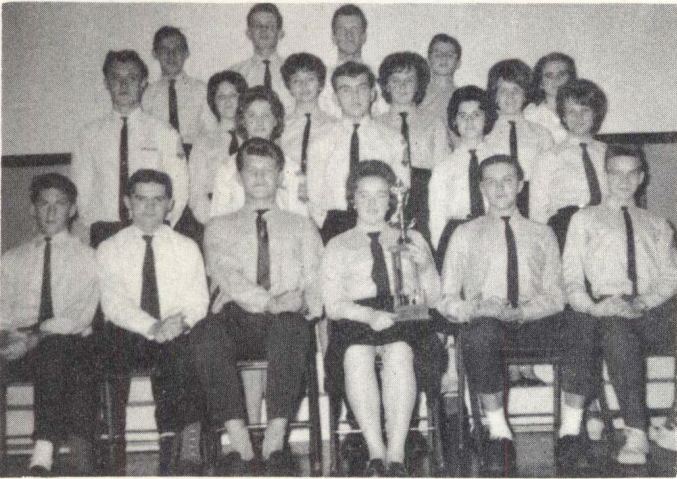
ГАННА ЧЕРІНЬ

Відділ ЮСУМ "ХУСТ" у Сиракузах, США

Кущ молодого юнацтва

З іспитів молодого юнацтва: Л. Жмур і Т. Іванів відповідають на запитання іспитової комісії. Іспити склали 58 осіб.

Спортова дружина Відділу, здобула першість у Сх. Окрузі

Аматорський гурток після вистави "Золотої черевичка"

**Цікаво
знати,
що...**

...найстарішу в світі бритву знайдено в Іраку. Її виготовлено з каменю, і вчені вважають, що їй понад 5000 років.

* * *

...чемпіоном росту серед рослин завжди вважався бамбук: він збільшується щодоби на 30 см. Але недавно встановили, що деякі види водоростей біля узбережжя Каліфорнії виростають щодоби на 50 см.

* * *

...щоб виробити 100 г меду, бджолі треба зібрати нектар з 190 000 квітів.

* * *

